

rano. — Uredn.) — Dokler se ne izvrši razdelitev države na oblasti, bo prosvetno ministrstvo določilo prosvetne oblasti v sporazumu s predsednikom vlade. Veroučitelji, ki niso stalni po zakonu o državnih uradnikih, se odpustijo. — Projekt komisije ministrstva prosvete se razlikuje od poročil, ki jih prinašajo dnevni listi. Poročila dnevnik listov so v marsičem pretirana.

— **Za verski pouk.** Za verski pouk se vrše pogajanja med cerkveno-političnimi in državno-političnimi krogi. Cerkev-politični krogi neprestano intervenirajo v tej zadevi ter zavzemajo sledeča stališča: Muslimani so intervenirali v sledečem pravcu: Reis-ul-ulema je posredoval pri vladi za izenačenje verskega pouka muslimanov v vsej državi. V muslimanske šole naj se uvede latinica, oziroma cirilica ter poučuje muslimanska deca v srbohrvatskem jeziku in ne kakor doslej v arabskem ali turškem. — Vprašanje verouka v osnovnih šolah tvori predmet živahne izmenjave misli med katoliškimi in pravoslavnimi episkopatom, ki nameravata nadaljevati svojo akcijo za popolno uveljavljenje načela, da spada verouk v šolski učni načrt. Ministrstvo prosvete je izdelalo kompromisni predlog, po katerem naj bi verouk ostal sicer obližen predmet v osnovnih šolah, vendar naj bi zanj skrbele cerkve, t. j. nosijo vse stroške, plačujejo katete itd. Učne knjige pa naj bi odobravalo ministrstvo pravde, v katerega resort spadajo verske zadeve. Episkopat ta predlog odločno odklanja. V Zagrebu se je vršila konferenca zagrebškega nadškofa dr. Bauerja in beograjskega škofa Rodića, ki ji je prisostvoval tudi novi dubrovniški škof Čarvić, ki je bil nekaj dni pred tem v Beogradu konferiral v ministrstvu prosvete o novem šolskem zakonu. Na zagrebški konferenci so bile odobrene smernice za nadaljnjo akcijo pravoslavne in katoliške episkopata v tej zadevi. Nadškof Rodić se je nato odpeljal v Beograd ter se sestane s predstavnikoma pravoslavne cerkve. Zaprošil je s pravoslavnim vladiko dr. Letico za avdijenco pri kralju, kjer nameravata obrazložiti stališče pravoslavne in katoliške cerkve na pram projektu novega šolskega zakona. Oba zastopnika velikih institucij hočeta še enkrat spričo zbranega materijala poudariti načelno stališče katoliške in pravoslavne cerkve, zlasti pa predložiti zahteve h konkretnemu načrtu ljudskošolskega zakona, zlasti k točki, ki govori o verskem pouku, o plačevanju duhovnikov, ki poučujejo verouk, in o ukinitvi zasebnih šol. — Beograjski nadškof dr. Rafael Rodić je posetil tudi ministra prosvete in mu izročil spomenico jugoslovenskega episkopata, ki zahteva, naj se razveljavi odredba ministra prosvete, s katerim odreja, da vrše pouk verouka v Vojvodini posvetni učitelji. Minister prosvete je opozoril nadškofa, da sloni ta odredba na srbijanskem zakonu od leta 1904, ki je bil razširjen na Vojvodino. Zatem je dejal, da določbe konkordata med Vatikanom in Srbijo iz leta 1914. ne veljajo v tem primeru, ker je konkordat mednarodna pogodba med Srbijo in Sv. stolico in zato ne more veljati za Vojvodino. Končno je minister prosvete pristavil, da to stanje ne bo dolgo trajalo, ker bo v kratkem sprejet zakon o osnovnih šolah, ki bo tudi to vprašanje uredil. Nadškof Rodić je obrazložil ministru stališče katoliške cerkve glede ljudskošolskega zakona, ki mora zajamčiti katoliški cerkvi oni vpliv na vzgojo mladine, ki ji pripada po njeni misli. Minister prosvete g. Maksimović je odvrnil, da načrt ljudskošolskega zakona še ni končan.

— **Borba za verski pouk in privatne šole.** Osrednji Hrvatski katoliški narodni savez (centrala katoliške akcije) je poslal Nj. Vel. kralju brzojavko, v kateri govori o novem načrtu ljudskošolskega zakona ter pravi med drugim: Ne ozirati se in ne spoštovati bitne pravice posameznih ver, da smejo poučevati verouk, bi pomenjalo praktično kršitev njihove svobode udejstvovanja in vesti; to bi pomenjalo kršitev osnovnih pogojev verske strpnosti in ravnopravnosti; pomenjalo bi, izzivati nova trenja in nesoglasja; pomenjalo bi, rušiti mir in socialni red, izzivati nepotreben kulturni boj, ki ni najmanj v interesu splošnega pomirjenja duhov niti obče konsolidacije javnih razmer v naši državi. Radi tega prosi KNS Nj. Vel. kralja, da ne da prej novemu zakonu sankcije, dokler se ne sprejme vanj potrebne korekture, in sicer: 1. Možnost ustanavljanja zasebnih ljudskih šol po javnih verskih ustanovah od zakona priznanih veroizpovedi. 2. Verouk morajo

poučevati duhovniki priznanih veroizpovedi, bodisi kot samostojni učitelji ali od prosvetnega ministra nameščeni po predlogu pristojnih duhovnih oblasti. 3. Pristojne duhovne oblasti imajo pravico nadziranja verskega pouka neposredno ali po svojih delegatih. 4. Postavljanje in premeščanje veroučiteljev mora prosvetni minister izvršiti po predlogu in poprejšnjem sporazumu s pristojnimi duhovnimi oblastmi. Zaupajoč v neomajno zavzetost Vašega Veličanstva za dobro naše narodne države, da se v vsakem pogledu čim bolj konsolidira in da se zagotovi medsebojna bratovska ljubezen in znanost brez ozira na verske in plemenske razlike, posebno pa, da se zagotovi etično-moralni temelj vseh slojev prebivalstva naše države. Ta je edino mogoč na podlagi globokega verskega prepričanja in pozitivne vere, ki predpostavlja nesporno odgovornost v vesti pred neprevarljivim in transcendentnim sodnikom večne božje pravice. Vaše Veličanstvo z največjo vdanostjo prosimo, da s svojo zakonodajno oblastjo podela sankcijo ljudskoškemu zakonu šele takrat, ko se bodo uvaževale zgoraj omenjene korekture. — Za KNS: Predsednik Markulin, tajnik Deželič sin.

Mladinska Matica.

Z nekaterih šol nam prihajajo še vedno naročila. Kakor smo že ponovno sporočili, se na naročila, došla nam po 25. aprilu ne moremo več ozirati. Žal nam je, da ne moremo tem zakasnelim naročnikom več ustreči. Če smo hoteli knjige pravočasno tiskati, je bilo nujno potrebno, da smo fiksirali naklado po stanju 25. aprila. Vsem, ki so se oglasili po tem roku in nakazali denar za te zakasnele naročitve, bomo te zneske vrnili. Toliko v znanje, da obvarujemo take naročnike pred nepotrebnim trudom in stroški.

VSEM POVERJENIKOM, KI SE JIH TICE.

Dne 13. maja imamo še vedno za preko 500 članov nakazanega denarja, ne da bi prejeli od poverjenikov niti na poštah pošilnicah, niti na dopisnici ali pa direktno s predloženimi naročilnicami sporočeno koliko in kakšne izvode žele dotične šole. Če ne dobimo v najkrajšem času natančnih pojasnil o nakazanih zneskih, bomo ekspedirali na te šole odgovarjajoče število broširanih izvodov. Na tozadevne reklamacije se ne bomo mogli ozirati.

DOLŽNIKOM MLADINSKE MATICE.

Do 13. maja ima uprava naročenih približno 600 članov, za katere nismo še prejeli nikakih nakazil.

Kdor ne poravnava svojih obveznosti vsaj do 20. maja — kakor smo poudarili že v zadnji številki „Učit. Tovariša“ — ne bo sploh prejel knjig, tudi če bi jih hotel pozneje plačati. V takih slučajih bi odstopili knjige onim vopoznelim naročnikom, ki so do 20. maja nakazali dolžne zneske.

Po sklepu lista.

! ⇒ **BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje 25. maja 1929 v Semiču. Z zborovanjem je združen pristovoljni izlet na Vrčice; odhod s semiškega kolodvora ob 5:30 uri. Ob 11. uri pričetek zborovanja z običajnim dnevnim redom in referatomov. Podržaja o Begantovem elementarnem razredu in tov. Sumpererja o vzgoji najširših plasti našega naroda. Eventuelni predlogi naj se izročijo predsedniku pred zborovanjem. Tovariš Kregelj vabi vse tovariše pevce in pevke, naj prineso s seboj družstvene note. Poizkusimo ustvariti lasten pevski zbor! Radi obeda javite svojo udeležbo tov. Riglerju. Udeležba častna zadeva stanovske zavestnosti! — **Ljubič Matko**, t. č. predsednik.

— **Izplačilo preostalih utradniških razlik in invalidniških zastankov.** Minister finance dr. Švrlljuga je podpisal sklep o izplačilu zastankov državnim uslužbencem in invalidom. V smislu tega sklepa je bila poslana pristojnim oblastem okrožnica, ki odreja, naj se na osnovi paragrafa 4. zak. o monopolskem posojilu za likvidacijo državnih obvez iz prejšnjih let do 31. marca 1928 čisti izkupiček II. in III. traše tega monopolskega posojila, ki je bil te dni ekskomptiran, uporabi naslednje:

vsiega početka vzbujal mojo pozornost: „z jako bistro glavo in pa z veliko veliko ljubeznijo do — knjig. In teh je takrat, ob začetku, premogel mnogo več nego naša seminarska knjižnica; saj je svojo državno študentsko malone izključno investiral za filozofsko-pedagoške knjige, ki jih je slednjič nakopičil nekaj omar. Ni pa to bilo nemara le kako bibliofilstvo; o Fr. Čibeju veljajo marveč svetopisemske besede, da je bil — vreden odpreti knjige, to se pravi, da je znal z njimi kaj pravega začeti.

„Učenece“ pa je bil Čibej v vzvišenem, sokratskem pomenu te besede. Njegov duh je imel to svojevrstno strukturo, da mu je tisto, kar je drugod slišal ali čital, bilo le pobuda za nadaljnje lastno razmišljanje, hojenje, vrednotenje in dejstvovanje. In ker mu je duh ob-nem silil do zadnjih virov človeškega spoznanja, „bis zu den Müttern“, ga n' bilo prav nič težko pridobiti za misel, naj bi šel ter si ogledal, kako si tujina stavi, obravnava ter rešuje pedagoške probleme. Zato se je pred 3 leti za nekaj mesecev napotil v München ter si za svojega mentorja izbral znanega pedagoga A. Fischerja. Po-

„Moj mož — sme kaditi,“

pravi mlada gospa Mica. „Ne škodi, če so zastori malo zakajeni, ko se pa lahko takoj operejo. Ne mučim se s pranjem, ker vse to opravi RADION čisto sam.“

Varuje perilo!

1. Za izplačilo druge polovice razlik državnih uslužbencev za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924: 102 milijona Din.

2. Za izplačilo še neporavnanih invalidskih podpor do 31. marca 1928: 10 milijonov Din.

3. Za izplačilo neporavnanih pokojninskih prejemkov do 31. marca 1928: 5 milijonov Din.

4. Ostanek efektivnega izkupička II. in III. traše monopolskega posojila naj se uporabi za likvidacijo vseh ostalih državnih obvez do 31. marca 1928 (izplačilo terjatev drž. dobaviteljem). Zaradi izplačila obvez pod I. bo oddeljenje državnega računovodstva in buĉžeta takoj otvorilo kredite pri pristojnih državnih blagajnah. Kredit 40 milijonov Din je predviden za obveze pod 2. in veljajo za uporabo tega kredita dose-danji postopki. Predloge o otvarjanju kreditov iz te vsote bo minister za socialno politiko stavil na podlagi likvidiranih dokumentov. Ravno tako bo veljal dosedanji postopek za otvarjanje kredita pod 3. Kredite za upokojeince iz bivše Srbije, Črne gore in Vojvodine bo zahteval pokojninski odsek oddeljenja za državno računovodstvo in buĉžet, a za upokojeince iz ostalih krajev pristojne finančne direkcije, v obeh primerih seve samo v toliko, v kolikor obstajajo še nelikvidirane obveze te vrste. Ostanek iz II. in III. traše monopolskega posojila naj se uporabi za likvidacijo vseh ostalih državnih obvez, v kolikor ne spadajo pod 1., 2. in 3. točko te okrožnice.

— Še vedno lahko dosežete povoljne uspehe v domoznanstvu, ako uporabljajo Vaši učenci ročni zemljevid svoje kulturne skupine. Učit. dom v Mariboru ima v zalogi ročne zemljevide sledečih kulturnih skupin: Pohorje-Kozjak, Slov. gorice-Ptujsko polje, Prekmurje-Medjimurje, Celjska kotlina-Posavje, Kamniške planine.

— **Usposobljenostni izpiti v pomladnem terminu 1929. na državnem moškem učiteljsku v Mariboru od 2.—7. maja t. l.** Izpit so položili: Čič Albin, Benko Marija, Čeh Ivo, Čonč Jožefa, Draksler Adolf, Erker Pavla, Furek Roman, Gerbič Lambert, Grafenauer Ludvik, Jama S. Amabilis (z odliko), Jerala Franja, Koglot Josip, Lovrenčič Marija, Mahnič Marija, Mohorko Albina, Regoršek Bogomir, Skubin Antko, Šnuderl Hinko, Trobec Sabina.

— **Učiteljice Zlatke Tušekove ni več.** Ta vest je pretužno jeknila med njene stanovske tovariše in tovarišice in druge ljudi dne 24. aprila t. l. in presunila vsakega, do koga je prišla. Saj se je tudi zdela uprav neverjetna vsakomur, dasi smo bili vsi njeni znanci že dalje časa pripravljeni tudi na najhujše. Nesumljena morilka se je bila že pred daljšim časom naselila v telesu pokojne Zlatke in ji zavratno in potuhnjeno sesala moči. Dasi se je junaško upirala Zlatka boleznim in ji kljubovala več kot leto dni, dasi se je to mlado življenje ubopno branilo koščenege objema hladne smrti in so njene oči željno pile le-poto probujajoče se narave, vseeno se je morala posloviti od ljubljene mamice, od

znejne mi je Fischer ob vsaki priliki, pismeno in v razgovorih zatrjeval, da je dr. Čibej veliko obetajoč talent na področju pedagoške teorije.

Da bi dobil še več pobud, je Čibej snoval velike načrte za novo pot v pedagoška žarišča sodobne Evrope ter je v ta namen zaprosil »Turnerjevo študentsko«. Svoji prošnji je priložil do 30 (!) objavljenih spisov in pa obsežen manuskript iz psihologije otroka in mladostnika. A rešitve svoji prošnji, žal, ni dočakal, ker se je moral prej napotiti za velikim mecenom dr. Turnerjem — v večnost.

Čibejeva povsem nepričakovana smrt je čisto izreden primer človeške tragike. Z njegovega stališča zato, ker je moral »pustiti nade«, to je neizpolnjene dane, ki so pač punctum saliens v življenju mladega človeka. A z našega stališča zato, ker nismo dočakali, kar smo v trdni veri in pa opravičeno pričakovali ter že napol v rokah držali.

Toda praznih rok »zalujoč« za Čibejem nikakor nismo ostali! Kajti volil nam je prav dragocen moralni delež. Ko je namreč naš ljubi, nepozabni Franjo v bolnici juna-

ško umiral, takrat je v njegovem stanovanju na mizi cela vrsta znamenaj »molče trobens-tala«, da mu je smrt sredi dela kruto ukazala, naj sledi tjekaj v onstranstvo. »Memento vivere!« tako nam govori malone še topli držaj Čibejevega peresa ter kliče v spomin besede o delu, dolžnosti, čutu odgovornosti...

Ljubljana, 15. majnika 1929.

K. Ozvald.

— **Vseslovanski učiteljski kongres v Poznanju se vrši v času, ko se vrši tamkaj tudi splošna poljska državna razstava.** Razstava, ki je prirejena ob desetletnici obstoja Poljske, traja od 16. aprila do 30. septembra. Velikanska razstava obsega 600.000 m² prostora in je od tega 135.000 m² zazidanega prostora. To razstavo, ki vsebuje vso industrijo in pridelke Poljske, bodo imeli priliko ogledati udeleženci Vseslovanskega učiteljskega kongresa. Podrobnosti glede potnih stroškov in dneva odhoda bodo pravočasno javljeni. Udeleženci naj se javijo na poverjeništvu UJU v Ljubljani.

† Dr. Franjo Čibej.

Umreti, bratje, težko ni, pustiti nade — to boli!

S. Gregorčič.

Kdo ga ni poznal, vitkostasega mladega moža s čedno zunanostjo in prikupljivim vedenjem! Blizal se je tridesetim letom. Zadnji petek se je po končanem delu v šoli (bil je suplent na moškem učiteljsku) še izprehajal po tivolskih nasadih. In ko smo se v soboto popoldne v veliki dvorani univerze obnem z zagrebškimi akademiki sešli na sejo skupnega pedagoškega seminarja, sem na galeriji opazil tudi — Čibeja.

A danes, v sredo ob jutranji zori 15. majnika je v tih sobici ljubljanske javne bolnice možato pogledal Šfingi na pragu med tem in onim svetom v obraz in se za vedno poslovil. Sepsa, ki je sledila neznanemu mozolčku v obrazu, mu je po neizprosnih logiki svojega bistva prestrigla motvoz življenja.

Čibej je bil moj učenec izza prvih dni naše mlade univerze. Od dveh strani je iz